SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:652

av Johan Andersson m.fl. (S)

Översyn av de samhällsekonomiska kostnaderna för valfrihetssystemen enligt LOV

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en översyn av de samhällsekonomiska kostnaderna för valfrihetssystemet enligt LOV och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I den politiska debatten om valfrihetssystemens för- och nackdelar finns det ett stort behov av ett bättre kunskapsunderlag kring frågan om, och i vilken utsträckning, valfrihetssystemen (sådana de är konstruerade i lagen om valfrihetssystem [LOV]) är kostnadsdrivande. När valfrihetssystemen driver kostnader utan tillräcklig kontroll urholkas välfärdens resurser – resurser som krävs för högre kvalitet, höjd bemanning och bättre arbetsvillkor.

Det finns gott om indicier om att valfrihetssystemen – i vart fall vissa av dem och i vissa kommuner/regioner (det uppenbara exemplet Region Stockholm) – har verkat kostnadsdrivande. Detta har uppmärksammats av till exempel den av S+MP-regeringen tillsatta Välfärdskommissionens slutredovisning (sid. 33).

En utredning tillsattes av den förra S-regeringen med uppdrag att ”skapa ökad kunskap om kommuner och regioners kostnader för valfrihetssystem inom skolområdet, hälso- och sjukvårdsområdet samt inom omsorgen”. Utredningen redovisades i december 2022 utan större uppmärksamhet, men den konstaterade faktiskt att kommuner och regioner har (omfattande) administrativa kostnader för valfrihetsystemen.

Utredningen tolkade dock sitt uppdrag snävt, dvs som att det inte inbegrep att undersöka andra kostnader för valfrihetssystemen än de rent administrativa – det gjordes därför ingen samhällsekonomisk analys. Det var synd då en sådan verkligen

behövs. Den samhällsekonomiska analys som utredningen duckade behöver med andra ord nu göras, både på bredden och på djupet.

Johan Andersson (S)

Åsa Andersson (S)

Jessica Rodén (S)

Katarina Berggren (S)

Mirja Räihä (S)

Marcus Andersson (S)

Jennie Nilsson (S)